

Devoció a la Mare de Déu

Aquest article explica el culte que els catòlics ofereixen a la Mare de Déu, d'arrels molt antigues a l'Església i molt viu en l'actualitat. També narra com es viu la devoció a la Mare de Déu a l'Opus Dei.

30/04/2020

La devoció, en general, és un acte de la virtut de la religió. Es tracta, juntament amb la pregària, d'un dels actes interiors d'aquesta virtut [1] . La devoció és un acte de la voluntat

pel qual l'home s'ofereix a Déu, es lliura promptament al seu servei.

Entre els actes exteriors de la virtut de la religió hom troba, per exemple, tot allò que es refereix al culte [2] .

En principi, la devoció només és deguda a Déu i, tanmateix, de vegades es parla de devoció mariana, de persones que tenen molta devoció a un o altre sant, etc.

Sant Tomàs d'Aquino explica que la devoció que hom té als sants no acaba en ells, sinó que en última instància s'adreça a Déu, en tant que en els seus sants venerem en realitat a Déu que els ha omplert de gràcia i santedat [3] . La devoció a Déu, a la Mare de Déu, als sants es mostra mitjançant actes de devoció.

2. Pel que fa al culte, cal comptar que s'adreça a Déu, ja que és una manera de manifestar la nostra dependència d'Ell, d'adorar. Per aquest motiu, el culte que tributem a Déu es

distingeix del culte als màrtirs i als sants, que va començar des de molt d'hora a l'Església, o del culte a la Mare de Déu.

A Déu se li tributa un culte d'adoració, de latria, i als màrtirs i, als sants, de veneració, de dulia. En el cas de la Mare de Déu, es parla de culte d'hiperdulia. Aquests punts van ser estudiats amb molt detall pel II Concili de Nicea (787), que va ratificar la legitimitat del culte a les imatges i va distingir entre el culte de latria, propi de Déu a qui el cristià adora, i el culte de dulia, propi dels sants, de les seves relíquies i imatges, a qui es venera, al mateix temps que reservava l'anomenat culte d'hiperdulia a la santíssima Mare de Déu.

3. El culte i la devoció a la Mare de Déu és molt antic en l'Església. Sorgeix de la realitat de la maternitat divina i del paper que Crist li va

reservar a l'economia salvífica. La Verge és Mare de Déu, *Theotokos*, i Mare nostra. En aquest sentit el culte marià, ha tingut sempre una clara connotació cristològica.

Els escrits del Nou Testament i la literatura cristiana inicial, fins al Concili de Nicea de l'any 325, és a dir, pràcticament fins que el cristianisme adquireix reconeixement públic, són més aviat parcs en aquest tema.

S'han considerat testimonis indirectes del culte primitiu marià els passatges de l'Evangeli segons sant Lluc 1, 45; 1, 48-49; 11, 27; i dels Fets dels Apòstols 1, 14.

L'interès doctrinal per la Mare de Déu i la seva funció en l'Església, que comença a notar-se (penseu, per exemple, en la coneguda tipologia Eva-Maria, present a sant Justí i a sant Ireneu de Lió), també sembla indicar de manera indirecta la

veneració vers ella per part dels fidels.

D'altra banda, la Mare de Déu és present en el culte de l'Església primitiva, com ho manifesta la seva inserció en alguna anàfora eucarística que ha arribat fins a nosaltres (per exemple, la d'Hipòlit), en alguna de les fórmules baptismals (vgr., el ritual d'Hipòlit), la himnografia antiga (les Odes de Salomó, els Oracles sibilins, etc.).

El mateix es pot deduir de l'existència d'alguns edificis culturals dedicats a Maria ja abans del segle IV, a Palestina i a Alexandria, de les pintures murals que es troben a les catacumbes, o de la cèlebre oració "*Sub tuum praesidium*", que hom pot trobar en un antic papir egipci, i que sol datar-se de finals del segle III.

4. El Concili Vaticà II, en el capítol VIII de la constitució dogmàtica *Lumen gentium* (nn. 66-67) [4] , parla

del culte a la santíssima Mare de Déu a l'Església. Explica que "Maria, enaltida, per gràcia de Déu, després del seu Fill, per sobre de tots els àngels i de tots els homes, per ser Mare santíssima de Déu, que va prendre part en els misteris de Crist, és justament honrada per la Església amb un culte especial" (n. 66).

Ensenya també que el culte a la Mare de Déu, malgrat la seva singularitat, és essencialment diferent d'aquell que es tributa al Verb encarnat, així com al Pare i a l'Esperit Sant, al mateix temps que ho afavoreix eficaçment (íbid). Encoratja també els fidels que fomentin amb generositat el culte a la santíssima Verge, sobretot el litúrgic, alhora que insisteix als fidels que "sentin gran estima per les pràctiques i exercicis de pietat mariana recomanats" (n. 67).

Pau VI va dedicar l'exhortació apostòlica *Marialis cultus* , del 2 de febrer de 1974, a parlar del culte a Maria. En la introducció recorda que el desenvolupament de la devoció a la Mare de Déu "és un element qualificador de la genuïna pietat de l'Església" alhora que s'insereix "a la llera de l'únic culte que «justa i merescudament» es diu «cristià»" doncs "en Crist té el seu origen i eficàcia, en Crist troba plena expressió i per mitjà de Crist condueix en l'Esperit al Pare"(ivi.).

Recorda com la reforma de la Litúrgia romana, i en concret del seu Calendari General, "ha permès incloure de manera més orgànica i amb més estreta cohesió la memòria de la Mare de Déu dins el cicle anual dels misteris del Fill" (n. 2).

Assenyala també que la reforma dels llibres litúrgics ha facilitat l'adequada perspectiva per

considerar "a la Verge en el misteri de Crist i, en harmonia amb la tradició, l'ha reconegut el lloc singular que li correspon dins del culte cristià, com a Mare Santa de Déu, íntimament associada al Redemptor" (n. 15), i subratlla que "el culte que l'Església universal rendeix avui a la Verge Maria és una derivació, una prolongació i un increment incessant del culte que l'Església de tots els temps li ha tributat amb escrupolós estudi de la veritat i amb sempre prudent noblesa de formes" (ivi.).

Recorda que la Mare de Déu és també "exemple de l'actitud espiritual amb què l'Església celebra i viu els divins misteris. La exemplaritat de la Santíssima Verge en aquest camp prové del fet que ella és reconeguda com a model extraordinari de l'Església en l'ordre de la fe, de la caritat i de la perfecta unió amb Crist" (n. 16).

La segona part de l'exhortació apostòlica està dedicada a donar unes pautes per a la renovació de la pietat mariana. Assenyala quatre notes que caracteritzen una devoció autèntica a la Verge: la trinitària, la cristològica, la pneumatològica i l'ecclesial. I a continuació indica quatre orientacions que convé tenir presents en aquesta tasca de renovació: la bíblica, la litúrgica, la ecumènica i l'antropològica.

La tercera part de l'exhortació apostòlica tracta de dues devocions marianes: l'Angelus i el Rosari. I en la conclusió del document s'explica el valor teològic i pastoral del culte a la Verge.

El 15 d'agost de 1986, en l'àmbit de la renovació litúrgica i mariana, la Congregació per al Culte diví va aprovar la publicació de les "Mises de la Mare de Déu", un recull de 46 misses, amb la finalitat de "promouvoir

una recta devoció envers la Mare de Déu" [5] . Explica que la raó de ser d'aquestes misses es troba en la "íntima participació de la Mare de Crist en la història de la salvació.

L'Església, commemorant el paper de la Mare del Senyor en l'obra de la redempció o els seus privilegis, celebra sobretot els esdeveniments salvadors en què, per disposició de Déu, va intervenir la Mare de Déu amb vistes al misteri de Crist" [6].

El Catecisme de l'Església Catòlica, publicat l'11 d'octubre de 1992, ofereix una atapeïda síntesi sobre el culte a la Mare de Déu en el número 971. Sobre la base del Concili Vaticà II i de l'exhortació apostòlica *Marialis cultus* , recorda que la pietat mariana és un element intrínsec del culte cristià, que l'especial culte amb què es venera és essencialment diferent del culte d'adoració reservat a les persona divines.

Conclou afirmant que aquest culte troba la seva expressió en les festes litúrgiques dedicades a la Mare de Déu i en la pregària mariana, com el Sant Rosari.

5. La devoció a la Santíssima Verge que, com hem vist, té tan fondes arrels en la vida de l'Església, està i ha estat lògicament present al llarg dels segles en la vida dels seus fills i de tantes institucions eclesials. Per això, és natural que sigui també present en l'Obra i en la vida del seu fundador. Sant Josepmaria afirmava que l'Opus Dei va néixer i s'ha desenvolupat sota el mantell de santa Maria.

Aquesta intercessió materna de la Mare de Déu s'evidencia, per una banda, en la seva assistència en el camí jurídic de l'Obra. Els successius passos jurídics, que culminaren el 28 de novembre de 1982 amb l'erecció de l'Opus Dei com a Prelatura

personal, van anar donant-se de la mà de la Mare de Déu.

A santa Maria va recórrer també innombrables vegades per superar les dificultats que anaven sorgint en aquest camí jurídic, a Ella es va encomanar en nombrosos romiatges que va fer per diversos santuaris marians d'Europa i d'Amèrica.

6. Va acudir a la Mare de Déu sempre que el Senyor va permetre que vinguessin dures contradiccions, com per exemple en els primers anys de la dècada dels 50 del segle passat. Era un dels àpexs de la "contradicció dels bons", que obraven pensant que feien un servei a Déu [7] . "No sabent a qui adreçar-me aquí a la terra, em vaig adreçar, com sempre, al cel. El 15 d'agost de 1951, després d'un viatge -per què no dir-ho?– penitent, vaig fer a Loreto la consagració de l'Obra al Cor Dolcíssim de Maria" [8].

Sant Josepmaria va tornar molt content d'aquest viatge, segur d'haver deixat en bones mans totes les preocupacions. *Cor Mariae Dulcissimum, iter para tutum* , repetia constantment i, amb ell, tots els seus fills. Va voler que fos ja per sempre una oració contínua [9] . Amb aquesta mateixa jaculatòria també es varen unir els fidels de l'Obra al seu fundador i al seu primer successor, per demanar a l'Omnipotència Suplicant per la definitiva solució jurídica de l'Obra.

7. Tota la vida de sant Josepmaria és plena d'amor a la Mare de Déu. No volia posar-se com a exemple de res, excepte en l'amor a la Mare de Déu, que estimava amb bogeria. Tot l'arc de la seva existència és ple de l'amor de la Verge.

Des de la seva guarició, per intercessió de la Mare de Déu de Torreciutat, quan tenia dos anys i fou

desnonat pels metges, fins aquell 26 de juny de 1975, quan -poc després de saludar una imatge de la Mare de Déu de Guadalupe a la cambra de treball- el Senyor va voler emportar-se'l al Cel.

8. L'Opus Dei és essencialment marià, i això és part integrant de l'herència espiritual que ha rebut de sant Josepmaria. No és possible entendre la vida d'un fidel de la Prelatura sense un gran afecte a la Mare de Déu.

La Verge hi és als inicis de la crida cristiana a l'Opus Dei: " ***Sigues de Maria i seràs nostre*** " [10] . Per la seva mediació el Senyor concedeix la gràcia del lliurament. Per això deia el fundador als seus fills a Forja: " ***que estimis amb bogeria la Mare de Déu, que és Mare nostra*** " [11].

Rememorava així les visites al santuari de la Verge del Pilar a Saragossa: " ***Per això vol Déu que***

ens acostem al Pilar: perquè, en sentir-nos reconfortats per la comprensió, l'afecte i el poder de la nostra Mare, augmenti la nostra fe, s'asseguri la nostra esperança, sigui més viva la nostra preocupació per servir amb amor totes les ànimes. I puguem, amb alegria i amb forces noves, lliurar-nos al servei dels altres, santificar la feina i la vida: en una paraula, fer divins tots els camins de la terra " [12].

9. Un camí per estimar sempre més a la santíssima Verge són les normes i costums marianes que, des del matí fins a la nit, faciliten als fidels de l'Opus Dei acudir a ella en totes les situacions: " **Comencem amb oracions vocals, que molts hem repetit de menuts: són frases ardents i senzilles, adreçades a Déu i a la seva Mare, que és Mare nostra. Encara avui, al matí i a la tarda, no un dia, sinó**

habitualment, renovo aquell oferiment que em van ensenyar els pares: oh Verge i Mare de Déu, jo m'ofereixo per fill vostre. I en honra i glòria de la vostra puresa, us ofereixo els meus ulls, les meves orelles, la meva llengua, les meves mans...[...] " [13].

Encoratjava també a dir moltes jaculatòries a la Mare de Déu al llarg del dia: " *Que no ens importi de repetir-li durant el dia —amb el cor, sense necessitat de paraules— petites oracions, jaculatòries. La devoció cristiana ha aplegat molts d'aquests elogis encesos en les Lletanies que acompanyen el Sant Rosari. Però cada u és lliure d'augmentar-les, adreçant-li noves lloances, dient-li allò que —per un sant pudor que Ella entén i aprova — no gosaríem de pronunciar en veu alta*" [14].

La devoció a santa Maria ocupa el primer lloc, després de la Santíssima Trinitat, en la vida interior: "

T'aconsello —per acabar— que facis, si és que encara no ho has fet, la teva experiència particular de l'amor maternal de Maria. No n'hi ha prou de saber que Ella és Mare, considerar-la així, parlar-ne així. Ella és la teva mare i tu ets el seu fill; t'estima com si fossis el seu únic fill d'aquest món. Tracta-la en conseqüència: explica-li tot el que et passa, honora-la, estima-la. Ningú no ho farà per tu, tan bé com tu, si tu mateix no ho fas. T'asseguro que si emprems aquest camí, hi trobaràs de seguida tot l'amor de Crist: i et trobaràs ficat en aquesta vida inefable de Déu Pare, de Déu Fill i de Déu Esperit Sant. Trauràs forces per acomplir del tot la Voluntat de Déu, t'emplenaràs de desigs de servir tots els homes. Seràs el cristià que de vegades somies ésser: ple

***d'obres de caritat i de justícia,
alegre i fort, comprensiu amb els
altres i exigent amb tu mateix”
[15]***

J. A. Riestra

Novembre 2010

Bibliografia bàsica

1. En primer lloc, com és obvi, hi ha els escrits publicats de sant Josepmaria. Poden ser particularment útils, en tant que es centren sobre el tema en qüestió, les homilies sobre la Mare de Déu publicades en *És Crist que passa* i *Amics de Déu*, *Records del Pilar*, *Camí*, etc.

2. Una bona ajuda per a aquest tema es troba també a Álvaro Del Portillo, *Entrevista sobre el fundador de l'Opus*

De i; Xavier Echevarría, *Memoria del beato Josemaría Escrivá*, Rialp, Idem, *El amor a María Santísima en las enseñanzas de Mons. Escrivá de Balaguer*, a Palabra nn. 156-157 (1978), pp. 341-345. També es troben nombrosos episodis que manifesten la pietat mariana de sant Josepmaria en les diverses biografies publicades.

3. Altres treballs que poden ajudar són: Federico Delclaux, *Santa María en los escritos del Beato Josemaría Escrivá*, Rialp; José Antonio Riestra, *La maternità spirituale di Maria nell'esperienza mariana di San Josémaría Escrivá*, a " *Annales Theologici* " n. 16 (2002), pàg. 473-489; A. Blanco, *Madre de Dios y Madre de los hombres . Studio sulla devozione mariana di San Josemaría e sul rapporto con L'unità di vita*, a Romana núm. 19 (2003), pp. 292-320.

4. Per a una visió de conjunt poden consultar: José Luis Bastero

Eleizalde, *María, Madre del Redentor* , 2^a ed., Eunsa; M. Ponce Cuéllar, *María, Madre del Redentor y Madre de la Iglesia* , Herder; S. De Fiores - S. Meo (edd.), *Nuevo diccionario de mariología* , Ediciones Paulinas.

.....

[1] Cf Sant Tomàs, *Summa Theologiae* , II-II, q. 82, a.1.

[2] Cf Sant Tomàs, *Summa Theologiae* , II-II, q. 81, 5.

[3] Cf Sant Tomàs, *Summa Theologiae* , II-II, q. 82, 2 ad 1.

[4] [4] Concili Vaticà II, Constitució dogmàtica *Lumen gentium* :

66. Maria, que per la gràcia de Déu, després del seu Fill, va ser exaltada sobre tots els àngels i els homes, en tant que és la santíssima Mare de Déu, que va intervenir en els misteris de Crist, amb raó és honorada amb

especial culte per l'Església. I, en efecte, des dels temps més antics la benaurada verge Maria és honrada amb el títol de Mare de Déu, a qui els fidels en tots els seus perills i necessitats acudeixen al seu empar amb les seves súpliques.

Especialment des del concili d'Efes, el culte del Poble de Déu a Maria va créixer admirablement en la veneració i en l'amor, en la invocació i imitació, segons paraules profètiques d'ella mateixa: "Em diran benaurada totes les generacions, perquè va fer en mi coses grans aquell que és poderós" (*Lc 1, 48*).

Aquest culte, tal com va existir sempre a l'Església, encara que és del tot singular, difereix essencialment del culte d'adoració, que es rendeix al Verb Encarnat, com al Pare i a l'Esperit Sant, i contribueix poderosament a aquest culte. Les diverses formes de pietat envers la Mare de Déu, que l'Església ha aprovat dins dels límits de la

doctrina santa i ortodoxa, segons les condicions dels temps i llocs i segons l'índole i manera de ser dels fidels, fan que, mentre s'honra a la Mare, el Fill, per raó del qual són totes les coses (cf. *Col* 1, 15-16) i en qui va tenir a bé el Pare que visqués tota la plenitud (*Col* 1, 19), sigui millor conegut, sigui estimat, sigui glorificat i siguin complerts els seus manaments.

67. El sacrosant concili ensenya en particular i exhorta al mateix temps tots els fills de l'Església a què conreïn generosament el culte, sobretot litúrgic, cap a la benaurada Mare de Déu, com també estimin molt les pràctiques i exercicis de pietat cap a ella, recomanats en el curs dels segles pel Magisteri, i que observin religiosament aquelles coses que en els temps passats van ser decretades sobre el culte de les imatges de Crist, de la benaurada Verge i dels sants. Així mateix

exhorta encaridament els teòlegs i els predicadors de la divina paraula que s'abstinguin amb cura tant de tota falsa exageració, com també d'una excessiva estretor d'esperit, en considerar la singular dignitat de la Mare de Déu. Conreant l'estudi de la Sagrada Escriptura, dels Sants Pares i doctors i de les litúrgies de l'Església sota la direcció del Magisteri, il·lustrin rectament els dons i privilegis de la benaurada Mare de Déu, que sempre estan referits a Crist, origen de tota veritat, santedat i pietat, i, amb diligència, apartin tot allò que sigui de paraula, sigui d'obra, pugui induir a error als germans separats o qualsevol altre sobre la veritable doctrina de l'Església. Recordin, doncs, els fidels que la veritable devoció no consisteix ni en un afecte estèril i transitori, ni en vana credulitat, sinó que procedeix de la fe veritable, per la qual som menats a conèixer l'excel·lència de la Mare de Déu i som

excitats a un amor filial cap a la nostra mare i a la imitació de les seves virtuts.

[5] Misses de la Mare de Déu, *Praenotanda* , t. I, p. 11.

[6] Ibidem, p. 13.

[7] Cf., per exemple, A. de Fuenmayor-V. Gómez-Iglesias-J.L. Illanes, *El itinerario jurídico del Opus Dei , historia y defensa de un carisma* , Eunsa, p. 92.

[8] Sant Josepmaria, citat a A. Vázquez de Prada, *El Fundador del Opus Dei* , vol. III, p. 199.

[9] Cf. A. Vázquez de Prada, *El Fundador del Opus Dei* , vol. III, p. 200.

[10] Sant Josepmaria, *Camí* , n. 494.

[11] Sant Josepmaria, *Forja* , n. 77.

[12] Sant Josepmaria, Records del Pilar, article publicat a El Noticiero de Saragossa, 11-X-1970.

[13] Sant Josepmaria, *Amics de Déu* , n. 296

[14] Sant Josepmaria, *Amics de Déu* , n. 293.

[15] Idem.

pdf | document generat
automàticament des de [https://
dev.opusdei.org/ca/article/devocio-a-la-
mare-de-deu-2/](https://dev.opusdei.org/ca/article/devocio-a-la-mare-de-deu-2/) (05/08/2025)